

КОСМІЧНЕ ПРАВО
УКРАЇНИ

Збірник
національних і міжнародних
правових актів

Видання третє,
перероблене та доповнене

Київ
Юрінком Інтер
2001

ББК 67.312.1
К71

Відповідальні редактори:

МАЛИШЕВА Наталія Рафаелівна,
доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент АПрН України
ШЕМШУЧЕНКО Юрій Сергійович,
академік НАН України, академік АПрН України,
директор Інституту держави і права імені В.М. Корецького
НАН України

Науковий консультант:

НЕГОДА Олександр Олексійович,
доктор технічних наук, Генеральний директор
Національного космічного агентства України

Упорядники:

АНДРУШКО Ігор Петрович,
науковий співробітник Міжнародного центру космічного права при
Інституті держави і права імені В.М. Корецького НАН України
БЄГЛИЙ Олександр Васильович,
Заступник начальника управління НКАУ

Космічне право України: Збірник нац. і міжнар. правових актів. / Упоряд. : І.П. Андрушко, О.В. Беглий; Відп. ред. Н.Р. Малишева та Ю.С. Шемшученко. — 3-тє вид., переробл. та допов. — К., Юрінком Інтер, 2001. — 352 с.

ISBN 966-7784-89-4

Збірник містить основні національні нормативно-правові акти України та міжнародно-правові документи з питань регулювання космічної діяльності, чинні на 1 серпня 2001 р.

Для фахівців, діяльність яких пов'язана зі сферою освоєння та використання космічного простору, викладачів і студентів технічних і юридичних вузів, широкого кола читачів.

ББК 67.312.1

© Національне космічне агентство України, 2001
© Міжнародний центр космічного права
при Інституті держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України, 2001
© Юрінком Інтер, 2001

ISBN 966-7784-89-4

Вся історія космонавтики є красномовним свідомством того, що космічна діяльність і народжені на її ґрунті "високі" технології суттєвим чином визначають темпи розвитку науково-технічного та соціально-економічного прогресу.

З прийняттям 23 грудня 1997 року Верховною Радою України Загальнодержавної (Національної) космічної програми України на 1998—2002 рр. наша держава, як одна з небагатьох, що володіють космічним потенціалом світового рівня, проголосила державну доктрину в цій сфері "...філософії космічної діяльності, в основі якої стоїть людина, її життя". Реалізація другої Національної космічної програми відбувається в період серйозних змін у підходах до космічної діяльності в світі: як на національному так і на міжнародному рівнях відбувається перегляд організаційної та фінансової структур забезпечення космічної діяльності, пошук принципово нових технічних рішень і постановка нових наукових і технологічних завдань.

Сучасне міжнародне та національне космічне законодавство відображає відчутні геополітичні та внутрішні перебудовні процеси у самій

космічній діяльності. Переосмисленню піддаються фундаментальні засади політики в галузі дослідження й використання космосу.

Аналіз національних і міжнародних космічних програм свідчить про формування нового бачення завдань космічної діяльності, яке ґрунтується на першочергових потребах стійкого економічного і соціального розвитку, необхідності вирішення глобальних проблем людства. При цьому визнано, що космічна діяльність і народжені на її ниві високі технології:

- будуть визначати економіку майбутнього;
- мають можливості фундаментально впливати на розвиток суспільства і долю людства;
- забезпечують глобальні життєві потреби людства;
- є унікальним засобом пошуку життя на інших планетах і опанування нових світів.

Третя конференція ООН з використання космічного простору (Відень, 19—30 липня 1999 року) у своїй резолюції "Космос на межі тисячоліть: Віденська декларація про космічну діяльність і розвиток людського суспільства" підкреслила важливість використання космічної техніки та технологій для вирішення безпрецедентних задач з досягнення сталого розвитку та інших глобальних проблем людства.

Сьогодні, як зазначається в матеріалах Конференції, виникли нові сфери застосування космічної техніки і технологій, з'явилися нові види космічної діяльності, які неможливо було передбачити на зорі космічної ери, в період формування міжнародного космічного права. Невпинна хода космонавтики, у тому числі розвиток світового ринку космічних послуг і технологій, вимагають вирішення все більшого кола правових проблем.

Швидке розширення масштабів діяльності приватного сектору в космічній галузі та пов'язаних з нею сферах вимагає перегляду багатьох аспектів чинного космічного права, що, зокрема стосуються: питань державної приналежності космічних літальних апаратів; проблем відповідальності та юрисдикції у зв'язку із застосуванням космічних систем, які на цей час не врегульовані; захисту прав інвесторів у відношенні до космічних об'єктів і космічних літальних апаратів; захисту довкілля; впливу комерціалізації та приватизації космічної діяльності на державний сектор послуг в цій галузі; створення ефективних механізмів врегулювання спорів, що виникають у зв'язку з комерціалізацією космічної діяльності тощо.

На основі сформульованих проблем розпочався активний перегляд космічних програм провідних космічних країн в частині організаційної структури, принципів відбору проектів, пріоритетів фінансування, принципів міжнародної співпраці. Ревізії піддаються як діючі короткострокові космічні програми, так і програми, розраховані на тривалий період. Це не означає згортання космічних програм, а пов'язане з переглядом загального підходу до космічної політики. При цьому підкреслюються п'ять головних напрямків, у яких космічна діяльність має зробити значний внесок:

- економічне зростання;
- постійний моніторинг довкілля з метою його збереження;
- фундаментальні наукові пошуки й дослідження в мирних цілях;
- підвищення якості освіти;
- забезпечення державної безпеки.

Правове регулювання відображає перетворення космічної галузі на сектор економіки (на зразок авіації), що є характерною особливістю космічної діяльності на порозі нового тисячоліття.

За цих обставин, враховуючи зовнішньоекономічну орієнтацію національної космічної галузі України та об'єктивну необхідність її подальшої інтеграції до світового ринку космічних послуг і технологій, все більшої ваги набувають вдосконалення міжнародної договірної діяльності та відповідна робота на національному рівні, а також їх адекватне правове забезпечення. Таким чином, визнання України як космічної держави та її повноправна участь у міжнародному розподілі праці знаходяться в залежності від цілеспрямованої нормотворчої роботи з метою адаптації національного космічного законодавства до сучасного ринкового простору, якомога повнішої гармонізації національного законодавства як з міжнародним космічним правом, так і з національним правом провідних космічних держав світу.

Нове видання збірника "Космічне право України" стало не тільки ілюстрацією стану космічного права нашої держави на початку XXI століття, але й дієвим інструментом реалізації його на практиці та подальшого планування його вдосконалення.

Вступ.....	11
Передмова до другого видання	14
Розділ I. Національні нормативно-правові акти	
Глава 1. Закони України.....	18
Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (Витяг).....	18
Закон України "Про космічну діяльність" від 15 листопада 1996 р. № 502/96-ВР.....	18
Закон України "Про Загальнодержавну (Національну) космічну програму України на 1998–2002 роки" від 23 грудня 1997 р., № 763/97-ВР	30
Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" від 1 червня 2000 р., № 1775-III (Витяг).....	30
Закон України "Про державну підтримку космічної діяльності" від 16 березня 2000 р., № 1559-III.....	31
Закон України "Про приватизацію державного майна" від 4 березня 1992 р., № 2163-XII (Витяг).....	36
Глава 2. Нормативно-правові акти Президента України.....	37
Указ Президента України "Про створення Національного космічного агентства України" від 29 лютого 1992 р., № 117.....	37
Указ Президента України "Про заходи щодо вдосконалення державного регулювання космічної діяльності в Україні" від 17 жовтня 1995 р.,	

№ 969/95.....	38
Указ Президента України "Про Національний центр аерокосмічної освіти молоді України" від 11 червня 1996 р., № 410/96.....	39
Указ Президента України "Про Національний центр управління та випробувань космічних засобів" від 12 серпня 1996 р., № 698/96.....	40
Указ Президента України "Про заходи щодо дальшого розвитку космічних технологій" від 4 березня 1997 р., № 202/97.....	41
Указ Президента України "Про День працівників ракетно-космічної галузі України" від 13 березня 1997 р., № 230/97.....	42
Указ Президента України "Про Положення про Національне космічне агентство України" від 22 липня 1997 р., № 665/97.....	43
Указ Президента України "Про деякі заходи щодо захисту інтересів держави в інформаційній сфері" від 22 квітня 1998 р., № 346/98.....	51
Указ Президента України "Про заходи щодо підвищення ефективності космічної діяльності" від 27 жовтня 1998 р., № 1190/98.....	52
Указ Президента України "Про державну підтримку космічної діяльності" від 27 жовтня 1998 р., № 1191/98.....	53
Указ Президента України "Про заходи щодо використання космічних технологій для інноваційного розвитку економіки держави" від 6 лютого 2001 р., № 73/2001.....	56
Розпорядження Президента України "Про представництво інтересів України в Підготовчій комісії Організації з Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань" від 17 липня 1998 р., № 402/98-рп.....	61
Глава 3. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України.....	62
Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної космічної програми України" від 7 червня 1994 р., № 371.....	62
Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про порядок державного контролю за міжнародними передачами товарів, що використовуються або можуть бути використані у створенні ракетної зброї" від 27 липня 1995 р., № 563.....	62
Постанова Кабінету Міністрів України "Про створення Єдиної супутникової системи передачі інформації" від 2 грудня 1996 р., № 1434.....	71
Постанова Кабінету Міністрів України "Про реалізацію заходів щодо вдосконалення космічних технологій" від 28 червня 1997 р., № 649.....	72
Постанова Кабінету Міністрів України "Про тимчасовий порядок взаємодії Міністерства оборони та Національного космічного агентства під час провадження космічної діяльності" від 15 липня 1997 р., № 788.....	73
Постанова Кабінету Міністрів України "Про заходи державного регулювання космічної діяльності" від 4 червня 1998 р., № 798.....	74
Постанова Кабінету Міністрів України "Про заходи щодо подальшого розвитку космічної галузі та забезпечення її структурної перебудови" від 8 лютого 1999 р., № 171.....	80
Постанова Кабінету Міністрів України "Про Положення про організацію виконання українськими підрядниками робіт з ліквідації в Україні стратегічних наступальних озброєнь і робіт, пов'язаних з реалізацією конверсійних проектів" від 30 листопада 1999 р., № 2185.....	84
Постанова Кабінету Міністрів України "Про Міжвідомчу програму впровадження космічних технологій у створення та виготовлення високотехнологічної цивільної продукції для потреб	

внутрішнього ринку і на експорт на 2001–2005 роки" від 27 червня 2001 р., № 740.....	84
Розпорядження Кабінету Міністрів України	
"Про заходи щодо забезпечення виконання Закону України "Про Загальнодержавну (Національну) космічну програму України на 1998-2002 роки" від 30 березня 1998 р. № 199-р.....	85
Розділ II. Міжнародно-правові документи	
Глава 1. Багатосторонні міжнародні договори.....	
Договір про принципи діяльності держав по дослідженню та використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла, від 10 жовтня 1967 р.....	88
Угода про рятування космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, що запущені у космічний простір, від 3 грудня 1968 р.....	94
Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами, від 1 вересня 1972 р.....	98
Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір, від 15 вересня 1976 р.....	106
Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах, від 11 липня 1984 р.....	111
Декларація правових принципів діяльності держав з дослідження та використання космічного простору, від 13 грудня 1963 р.....	120
Принципи використання державами штучних супутників Землі для міжнародного безпосереднього телевізійного мовлення, від 10 грудня 1982 р.....	122
Принципи, що стосуються дистанційного зондування Землі з космічного простору, від 3 грудня 1986 р..	126
Принципы, касающиеся использования ядерных источников энергии в космическом пространстве, от 14 декабря 1992 г.....	130
Декларация о международном сотрудничестве в исследовании и использовании космического пространства на благо и в интересах всех государств, с особым учетом потребностей развивающихся стран, от 13 декабря 1996 г.....	138
Конвенція про розповсюдження несучих програми сигналів, що передаються через супутники, від 25 серпня 1979 р.....	141
Европейская конвенция по трансграничному телевидению, от 1 мая 1993 г.....	146
Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань, від 24 вересня 1996 р. (Витяг).....	168
Нота МЗС Франції Посольству України у Франції щодо приєднання України до Режиму контролю за ракетними технологіями від 25 листопада 1998 р., № 1055/QA..	169
Резолюція, прийнята Третьою Конференцією Організації Об'єднаних Націй з дослідження та використання космічного простору в мирних цілях "Космос на межі тисячоліть: Віденська декларація про космічну діяльність та розвиток суспільства", від 30 липня 1999 р.....	170
Глава 2. Міжнародні угоди в межах СНД.....	
Угода про спільну діяльність по дослідженню і використанню космічного простору, від 30 грудня 1991 р.....	178
Угода про порядок утримання і використання об'єктів космічної інфраструктури в інтересах виконання космічних програм, від 15 травня 1992 р.....	181
Соглашение о средствах систем предупреждения о ракетном нападении и контроля космического пространства, от 6 июня 1992 г.....	184
Угода про порядок фінансування спільної діяльності по дослідженню і використанню космічного простору, від 13 листопада 1992 р.....	187
Протокол про затвердження Положення про Міждержавну раду по космосу, від 13 листопада 1992 р.....	190
Угода про створення спільного науково- технологічного простору держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав, від 3 листопада	

1995 р.....	194
Решение о реализации Соглашения "О создании общего научно-технологического пространства государств-участников Содружества Независимых Государств", от 3 ноября 1995 г.....	199
Соглашение об организации работ по межгосударственной стандартизации вооружения и военной техники, от 3 ноября 1995 г.....	199
Соглашение о сотрудничестве по обеспечению единства измерений в вооруженных силах государств-участников Соглашения "О проведенной согласованной политики в области стандартизации, метрологии и сертификации", от 3 ноября 1995 г.....	209
Глава 3. Двосторонні міжнародні договори України.....	213
<i>Двосторонні міжнародні договори України з Російською Федерацією</i>	
Соглашение между Украиной и Российской Федерацией о порядке осуществления гарантийного и авторского надзора за эксплуатацией стратегических ракетных комплексов стратегических сил, расположенных на их территориях, от 3 сентября 1993 г.....	213
Угода між Урядом України та Урядом Російської Федерації про виробничу і науково-технічну кооперацію підприємств оборонної галузі промисловості, від 18 листопада 1993 р.....	215
Угода між Урядом України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі стандартизації, метрології та сертифікації, від 14 березня 1994 р.....	218
Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі створення та експлуатації ракетно-космічної та ракетної техніки, від 8 лютого 1995 р.....	220
Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про співробітництво в сфері дослідження і використання космічного простору в мирних цілях, від 27 серпня 1996 р.....	223
Соглашение между Правительством Российской Федерации и Правительством Украины о средствах систем предупреждения о ракетном нападении и контроля космического пространства, от 28 февраля 1997 г.....	229
Основні напрями довгострокового економічного і науково-технічного співробітництва України і Російської Федерації на 1997–2000 рр. і на період до 2005 року, від 29 травня 1997 р.....	240
Совместное заявление Президента Украины и Президента Российской Федерации, от 31 мая 1997 г.....	242
Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією, від 31 травня 1997 р.....	244
Договір між Україною і Російською Федерацією про економічне співробітництво на 1998–2007 роки, від 27 лютого 1998 р. (Витяг).....	253
Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про переміщення товарів у рамках співробітництва в освоєнні космічного простору, створенні та експлуатації ракетно-космічної та ракетної техніки, від 11 лютого 2001 р.....	255
Спільна заява Президентів України і Російської Федерації з питань розширення співробітництва у галузі ракетно-космічної та авіаційної техніки, від 12 лютого 2001 р.....	260
Соглашение между Министерством обороны Украины и Министерством обороны Российской Федерации о сотрудничестве в области специального контроля, от 8 июля 1993 г.....	262
Соглашение о сотрудничестве между Росгидрометом и Национальным космическим агентством Украины в области исследования Земли из космоса, от 17 ноября 1993 г.....	265

Угода між Російським космічним агентством і Національним космічним агентством України з питань комерційного використання РН "Зеніт", від 6 лютого 1995 р.....	266
Соглашение о порядке применения эксклюзивного права компании "Си Лонч Лимитед Партнершип" на использование ракеты-носителя "Зенит" при проведенный коммерческих пусков с космодрома "Байконур".....	267
Угода між Національним космічним агентством України, Національною академією наук України, Російським космічним агентством і Російською Академією Наук про створення Міжнародного центру космічного права, від 2 червня 1998 р.....	268
Меморандум о взаимодействии Российского авиационно-космического агентства и Национального космического агентства Украины при проведенный работ по стандартизации ракетно-космической техники, от 12 февраля 2001 г.....	269
Программа Сотрудничества между Национальным космическим агентством Украины и Российским авиационно-космическим агентством по обеспечению изготовления, запуска и совместной эксплуатации космического аппарата "Сич-1М", от 12 февраля 2001 г.....	270
Двосторонні міжнародні договори України	
зі Сполученими Штатами Америки	
Угода між Україною і Сполученими Штатами Америки про співробітництво в дослідженні та використанні космічного простору в мирних цілях, від 22 листопада 1994 р.....	274
Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо міжнародної торгівлі в галузі комерційних послуг із космічних запусків, від 21 лютого 1996 р.....	281
Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про захист технологій, пов'язаних із запуском Україною ліцензованих США комерційних космічних апаратів, від 6 березня 1998 р.....	292
Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про захист технологій, пов'язаних з українськими ракетами-носіями, ракетним обладнанням та технічними даними для проекту "Морський старт", від 29 вересня 1999 р.....	301
Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки стосовно співробітництва в аерокосмічній галузі, від 29 вересня 1999 р.....	307
Спільна Заява про майбутнє співробітництво в аерокосмічній галузі між Україною та Сполученими Штатами Америки, від 13 травня 1994 р.....	309
Спільна заява (Президента України та Президента Сполучених Штатів Америки), від 13 травня 1994 р...	310
Заява Уряду Сполучених Штатів Америки, від 13 травня 1994 р.....	311
Двосторонні міжнародні договори України з іншими державами	
Рамкова Угода між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Бразилія про співробітництво у використанні космічного простору в мирних цілях, від 18 листопада 1999 р.....	312
Угода між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль про співробітництво в сфері дослідження та використання космічного простору в мирних цілях, від 22 січня 2001 р.....	320
Угода між Урядом України та Урядом Республіки Казахстан про співробітництво в сфері дослідження та використання космічного простору, від 14 жовтня 1997 р.....	323
Угода між Урядом України і Урядом Китайської Народної Республіки про співробітництво в дослідженні та використанні космічного простору в мирних цілях, від 4 грудня 1995 р.....	327
Глава 4. Міжнародні договори України з міжнародними	

організаціями.....	332
Соглашение между Кабинетом Министров Украины и Международной организацией космической связи "ИНТЕРСПУТНИК" о сотрудничестве в области использования сетей спутниковой связи, от 24 сентября 1998 г.....	332
Угода між Кабінетом Міністрів України та Під- готовчою комісією Організації Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань про проведення заходів, у тому числі післясерти- фікаційної діяльності, стосовно об'єктів з міжнародного моніторингу за Договором про всеосяжну заборону ядерних випробувань, підписано у Відні 27 вересня 1999 р.і у Києві 17 вересня 1999 р.....	336
Угода з користувачем ЕИМ/НКІ/СО/98/93 між Європейською організацією з використання метеорологічних супутників (ЄВМЕТСАТ) та Національним космічним агентством України (НКАУ), від 6 вересня 2000 р.....	343